

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Фінансова реструктуризація є невід'ємною складовою загального процесу реструктуризації. У більшості своїх випадків вона не здійснюється автономно й поряд з організаційними інституціональними перетвореннями. У той же час інші форми реструктуризації неможливо здійснити без використання фінансової реструктуризації, що й пояснює значну питому вагу в загальній кількості випадків здійснення по регіонах України, а також прогресуюче її зростання практично по всіх регіонах України.

Процес фінансової реструктуризації передбачає органічну взаємодію зі зовнішнім середовищем, тому неможливо досліджувати це явище відокремлено на прикладі окремих підприємств без вивчення оточуючого середовища, представленого у дослідженні на базі регіонів та групувань по ВАТ різних областей України.

Тому доцільно досліджувати механізм здійснення фінансової реструктуризації на прикладі ВАТ харчової промисловості різних регіонів України, показати позитивні й негативні сторони даного процесу. Безсумнівно, окремі елементи реструктуризації були здійснені, але вони не мали свого логічного завершення.

Так, на ВАТ харчової промисловості Львівської області фінансова реструктуризація була здійснена шляхом трансформації статутного фонду з наступною реорганізацією в заново створене ВАТ. Умовами реструктуризації були конвертація кредиторської заборгованості, на частку в корпоративних правах, номінальна вартість акцій 0,25 грн. Спочатку передбачалася наступна схема фінансової реструктуризації (рис. 1).

Рис. 1. Послідовність дій при утворенні заново створеної юридичної особи

На підставі вищевказаної схеми передбачався наступний механізм здійснення:

Зі складу зацікавлених акціонерів, які мають суттєвий пакет акцій, створюється нова юридична особа, у статутний фонд якої вносяться акції, конвертовані на існуючу кредиторську заборгованість. Утвориться заново створене підприємство, третім засновником може бути інвестор. Всі засновники одержують акції пропорційно до своїх внесків у корпоративні права. Дані підприємства провели реструктуризацію за зазначеною схемою, за межами розгляду залишилися кредиторська заборгованість, динаміка якої за аналізований період має прогресуюче значення.

Результат проведених заходів щодо фінансової реструктуризації негативний. Мета фінансової реструктуризації не досягнута, тому що її процес здійснюється формально, основні вимоги не виконані. Підприємства втратили 10266,6 млн. шт. акцій номіналом

0,25 грн. Статутний капітал скоротився на 2566,6 млн. грн. Хоча намітилася позитивна тенденція до скорочення рівня збитковості.

ВАТ харчової промисловості Херсонської області в процесі фінансової реструктуризації конвертували 25,1% статутного капіталу номінальною вартістю 0,25 грн. за акцію, що склало 87 млн. грн. статутного капіталу підприємств. Передбачувана до використання схема процесу фінансової реструктуризації, які у попередніх підприємств, істотних результатів не дала.

Факти свідчать про негативний ефект фінансової реструктуризації через відсутність логічно послідовних дій її здійснення, скоординованих з основною метою, не закріплених в обов'язковому законодавчому порядку виконання. Зростання кредиторської заборгованості за аналізований період склало 60,5 тис. грн.; дебіторської - 50,3 тис. грн. Причому їхнє співвідношення в 2006 році 1:3. Скорочення прибутку на 17,4 тис. грн.

При здійсненні процесу фінансової реструктуризації ВАТ харчової промисловості Київської області було конвертовано 24,12% статутного капіталу загальною сумою 495 млн. грн., номінальною вартістю 1 акції 0,25 грн.

Була використана трохи інша схема проведення фінансової реструктуризації (рис. 2.).

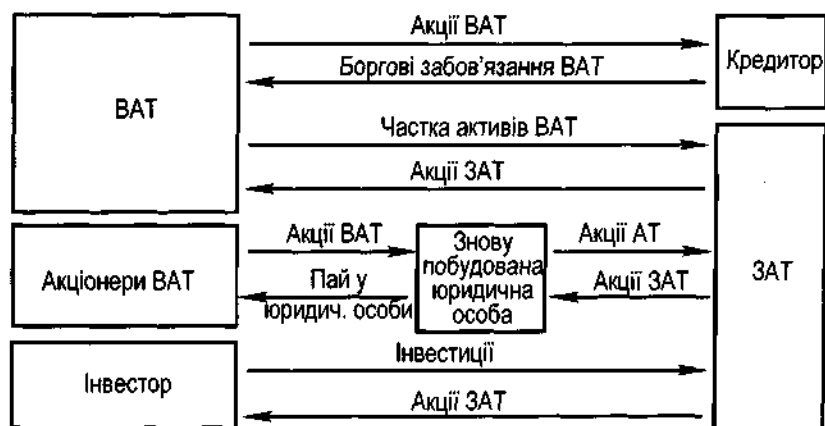

Рис. 2. Послідовність дій при здійсненні процесу фінансової реструктуризації

Даний процес відрізняється від попередніх тим, що в ньому фігурує кредитор. Як правило, це юридична особа, у якої з даним підприємством налагоджені багаторічні партнерські відносини. Між кредитором і АТ досягається домовленість про кількість акцій ЗАТ, які будуть передані кредитором в рахунок погашення заборгованості. АТ виписує кредитором вексель на всю суму заборгованості. Після створення ЗАТ проводиться процедура обміну належних АТ акцій ЗАТ на вексель із відповідним дисконтом. У результаті кредитор одержує належні йому акції, а векселем погашається відповідна кредиторська заборгованість.

Однак, як і в попередніх прикладах, процес не був доведений до вихідного кінця, кредиторська заборгованість продовжує прогресувати, хоча валовий прибуток незначно підвищується.

Ситуація аналогічна. Фінансова реструктуризація, маючи добрі наміри, служить прикриттям для самостійних дій будь-якого підприємства, використання своїх фінансових інтересів.

Слід відзначити, що ВАТ харчової промисловості Луганської області конвертували 20,04% статутного капіталу, що склало 259 млн. грн., номінальна вартість однієї акції 0,25 грн. Підприємство використало ту схему, що й у попереднього підприємства, але з певним позитивним ефектом.

ВАТ Луганської області все ж таки довели логічну послідовність фінансової реструктуризації до завершення за пропонованою схемою, що й покращило фінансовий стан. Кредиторська заборгованість скоротилась на 2120 тис. грн., прибуток підвищився на 120,6 тис. грн.

ВАТ Хмельницької області використали схему, що і у ВАТ Луганської області, але також не до кінця конвертували кредиторську заборгованість.

Слід відмітити, що за аналізований період спостерігається зростання валового прибутку на 250,7 тис. грн., рентабельності на 0,7%.

ВАТ Хмельницької області провели фінансову реструктуризацію за типом заліку взаємних вимог, при чому конвертували 9,99% статутного капіталу, що склало 204 млн. грн., номінальної вартості акцій 0,25 грн. Було запропоновано використання наступної схеми фінансової реструктуризації (рис.3).

Знов-таки прогнозовані заходи не дали відчутних фінансових результатів.

Результати проведених реструктуризаційних заходів щодо типу фінансової реструктуризації не свідчать о підвищенні фінансових результатів діяльності.

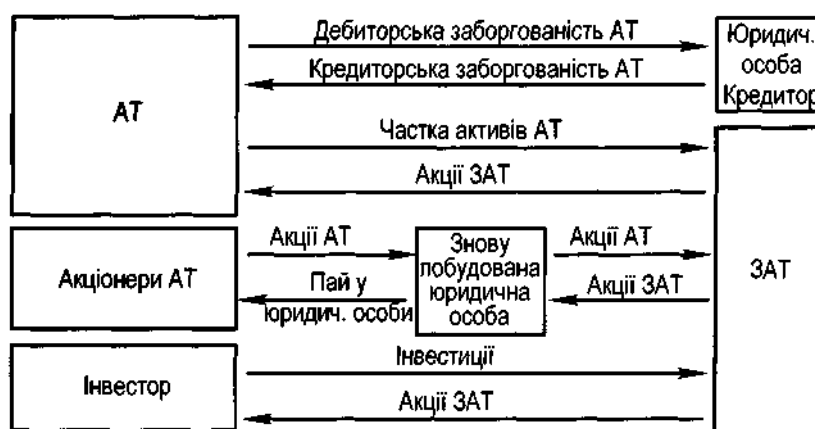

Рис. 3 Послідовність здійснення фінансової реструктуризації

ВАТ Харківської області здійснили фінансову реструктуризацію, конвертували при цьому 9,94% статутного капіталу номінальна вартість 1 акції 0,25 грн., у сумі 201 млн. грн. Схема проведення фінансової реструктуризації як у ВАТ Хмельницької області.

Слід зазначити певний ефект від здійснення фінансової реструктуризації. При зростанні обсягів виробництва на 100,1 тис. грн. спостерігається збільшення валового прибутку на 15,0 тис. грн., скорочення дебіторської заборгованості на 237 тис. грн., кредиторської - на 256 тис. грн., зростання рентабельності - 2,2%. Можна зробити висновок, що підприємства провели процес фінансової реструктуризації, використовуючи весь накопичений методологічний і практичний досвід її здійснення.

ВАТ Тернопільської області здійснили фінансову реструктуризацію за схемою подібно до ВАТ Кіровоградської області конвертували при цьому 10% статутного капіталу в сумі 178 млн. грн., номінальна вартість акцій 0,25 грн. за одну акцію.

Слід зазначити наявність певного фінансового ефекту від здійснення процесу фінансової реструктуризації.

ВАТ Миколаївської області провели фінансову реструктуризацію за схемою, здійсненою у ВАТ Львівської області. Конвертували пакет 25% статутного капіталу, номінальною вартістю 1 акції 0,25 грн. у сумі 169 млн. грн.

Необхідно б відмітити позитивний ефект від здійснення процесу фінансової реструктуризації підприємств. Спостерігається збільшення обсягу випуску продукції на 186 тис. грн.; збільшення валового прибутку на 3,8 тис. грн.; скорочення дебіторської заборгованості на 138 тис. грн.; кредиторської - на 117 тис. грн.

ВАТ Донецької області здійснили фінансову реструктуризацію, конвертували 10% статутних капіталів, номінальна вартість 1 акції - 0,25 грн. за акцію в сумі 1036,6 тис. грн. Процес фінансової реструктуризації був проведений методом заліку взаємних вимог за схемою, використаною при фінансовій реструктуризації на ВАТ Київської області. Варто помітити скорочення дебіторської заборгованості на - 786,6 тис. грн., кредиторської - на 410,2 тис. грн., валовий прибуток зріс на 8,7 тис. грн.

ВАТ АРК, здійснюючи фінансову реструктуризацію, провели подібні дії, як у ВАТ Миколаївської області, при цьому конвертували 25% статутних капіталів, вартістю 1 акції 0,25 грн. за акцію в сумі 1326,4 млн. грн. Узагальнення заходів здійснення процесу фінансової реструктуризації являє собою висновок у цілому по ВАТ будь-яких областей України, але щоб підтвердити зазначені висновки про непослідовність відбуття даного явища, слід проаналізувати цей процес на окремих підприємствах різних регіонів України. Якщо охарактеризувати процес фінансової реструктуризації безпосередньо на прикладі підприємств "Сімферопольський комбінат хлібопродуктів", підприємство "Росинка" ККЗБН м. Київ і ДПЗАТ "Оболонь" м. Київ, то варто позначити, що на Сімферопольському комбінаті хлібопродуктів даний процес був проведений за допомогою методу заліків взаємних вимог. При цьому було конвертовано на 25,7% статутного капіталу при використанні схеми фінансової реструктуризації, як у підприємств Хмельницької області. Даний процес дав позитивний результат. Спостерігається зростання виторгу від реалізації на 517,8 тис. грн., зростання кредиторської заборгованості на 6098,3

тис. грн., проте даний процес, як і багато інших, не мав свого логічного завершення. Дослідивши даний процес на прикладі ККЗБН "Росинка" і ДП ЗАТ "Оболонь", слід зазначити, що здійснення процесу також не мало логічного завершення. Хоча при цьому варто відмітити стійку тенденцію зростання обсягів виробництва на ККЗБН "Росинка" на 61991 тис. грн., валового прибутку - на 8536 тис. грн. при скороченні дебіторської заборгованості - на 572 тис. грн., кредиторської заборгованості - на 4447 тис. грн., рентабельності - на 10,6%.

На ДП ЗАТ "Оболонь" при зростанні обсягів реалізації на 10414 тис. грн., валового прибутку - на 1162 тис. грн., зрості дебіторської заборгованості - на 2570 тис. грн. Мало місце скорочення кредиторської заборгованості - на 220 тис. грн., та рівня рентабельності - на 19,9%. Підприємства міста Києва використали схему аналогічну, як і підприємства Херсонської області.

Маючи певні позитивні результати, все-таки процес фінансової реструктуризації не був доведений до свого логічного завершення.

Фінансовий стан акціонерних товариств харчової промисловості має таку ж тенденцію змін, як і у підприємств Миколаївської області. Проведені аналітичні дослідження показали, що процес фінансової реструктуризації практично на всіх аналізованих підприємствах акціонерних форм господарювання не має свого логічного завершення, основний прийом - конвертація кредиторської заборгованості - не застосовується. Фінансовий стан підприємств не поліпшується. Необхідно на законодавчо-правовому рівні закріпити етапи здійснення фінансової реструктуризації, щоб вони були обов'язковими для виконання, тоді фінансова реструктуризація буде мати позитивне значення.

Оцінка фінансового стану свідчить про нестійке фінансове становище представлених підприємств. У досліджуваних ВАТ харчової промисловості по 11 областях значення негативного грошового потоку спостерігається в 4 областях. Незначна частка високоліквідних активів присутня, як правило, у всіх аналізованих підприємствах. Оптимальне значення коефіцієнтів фінансової стійкості спостерігається лише за коефіцієнтом автономії, коефіцієнтом незалежності. Не досягає нормативного значення коефіцієнт проміжної ліквідності.

Якщо оцінити фінансовий стан окремих підприємств до й після здійснення фінансової реструктуризації, то варто зазначити, що фінансовий стан характеризується

відносною фінансовою стабільністю, чистий грошовий потік збільшується незначно й має тенденцію до зростання.

До й після фінансової реструктуризації підприємства не поліпшили свого фінансового стану, в 2006 році і в 1999 році він характеризувався відносною фінансовою стабільністю.

Комплексна оцінка фінансового стану досліджуваних підприємств харчової промисловості до й після здійснення фінансової реструктуризації показала, що сам процес фінансової реструктуризації не мав логічного завершення, у більшості господарств кредиторська заборгованість не була ліквідована, був присутнім негативний грошовий потік.

Щоб виявити зональний фактор впливу на фінансову стабільність і результативність реструктуризації фінансового типу проведемо групування досліджуваних підприємств по зонах-регіонах.

Південно-східний регіон: ВАТ Миколаївської області; ВАТ Донецької області; ВАТ Херсонської області; ВАТ Луганської області; ВАТ АРК.

Центральний регіон: ВАТ Київської області; ВАТ Харківської області; ВАТ Кіровоградської області.

Північно-західний регіон: ВАТ Хмельницької області; ВАТ Тернопільської області; ВАТ Львівської області.

При оцінці фінансового стану за допомогою зонального регіонального фактору спостерігається наступне: у 1999 році коефіцієнт фінансової автономії, коефіцієнт фінансової незалежності по Південно-східному регіону не досягають нормативного значення, за винятком коефіцієнта й коефіцієнта проміжної ліквідності при наявності позитивного значення чистого грошового потоку. Це свідчить про відносну фінансову стабільність (табл. 1).

Таблиця 1

Комплексна оцінка фінансового стану підприємств харчової промисловості різних регіонів України

Регіони	Коефіцієнт покриття	Коефіцієнт проміжної ліквідності	Коефіцієнт фінансової автономії	Коефіцієнт фінансової незалежності	Чистий грошовий потік, тис. Грн.
1999 р.					
Південно-східний	0,9	0,16	0,44	0,055	6018,5
Центральний	0,8	0,18	0,37	0,06	8123,4
Північно-західний	0,27	0,27	0,51	0,03	1801,0
2006 р.					
Південно-східний	1,05	0,26	0,75	0,075	4424,2
Центральний	0,9	0,34	0,76	0,06	7824,9
Північно-західний	0,9	0,34	0,86	0,06	1474,4
2007 р.					
Південно-східний	1,07	0,21	0,76	0,074	4421,2
Центральний	0,8	0,33	0,73	0,05	7621,9
Північно-західний	0,9	0,33	0,76	0,05	1376,9

По Центральному регіону має місце аналогічна ситуація, але при наявності позитивного грошового потоку. У підприємств Центрального регіону відсутня фінансова стабільність. Підприємства Північно-західного регіону так само, як і Центральному, мають відносну фінансову нестійкість.

У 2006, 2007 роках спостерігається деяка тенденція до стабілізації фінансової стабільності, хоча коефіцієнти проміжної ліквідності, фінансової незалежності в Південно-східному регіоні не досягають нормативного значення при наявності позитивного грошового потоку.

По підприємствах Північно-західного регіону спостерігається фінансова нестійкість. Регіональний фактор впливу доцільно виявити при дослідженні значень відхилення фактичних значень коефіцієнта фінансової стабільності від нормативних.

Позитивне значення відхилення фактичних значень від нормативних спостерігається за коефіцієнтом покриття у всіх підприємств різних регіонів, але максимальне відхилення спостерігається в підприємств Центрального й

Північно-західного регіонів як до здійснення процесу реструктуризації, так і після. Слід зазначити негативну тенденцію до зниження даних відхилень після здійснення реструктуризації.

За коефіцієнтами проміжної ліквідності фінансової автономії і фінансової незалежності присутні негативні значення відхилень, за винятком коефіцієнта фінансової автономії у підприємств Північно-східного регіону в 1999 р. до здійснення процесу реструктуризації й позитивний зріст по всіх регіонах після здійснення даного процесу.

Відхилення фактичних значень коефіцієнта фінансової стабільності мають нестійку динаміку й істотно відрізняються по різних регіонах. При здійсненні фінансової реструктуризації необхідно мати диференційовані значення нормативних значень даних коефіцієнтів з урахуванням фактору регіональної спрямованості.

Грошові потоки є важливим показником оцінки фінансової стабільності й основним критерієм оцінки ефективності здійснення реструктуризацій-них заходів. Розглянемо динаміку чистих грошових потоків також у контексті впливу фактору регіональної спрямованості по різних регіонах України .

Щоб процес фінансової реструктуризації мав логічне завершення, необхідно спостерігати рух грошових потоків, десинхронізація яких утрудняє визначення економічної вартості підприємств у разі реорганізації. Дослідження динаміки чистих грошових потоків по підприємствам харчової промисловості, згрупованих у регіони, показав їх значну варіацію та мінливість.

Анотація

У статті досліджено механізм здійснення фінансової реструктуризації на прикладі ВАТ харчової промисловості різних регіонів України, показано позитивні й негативні сторони даного процесу. Визначено, що окремі елементи реструктуризації були здійснені, але вони не мали свого логічного завершення через недосконалість законодавчо-правового поля даного процесу.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, фінансова реструктуризація, коефіцієнт фінансової стабільності, підприємства харчової промисловості.

Аннотация

В статье исследован механизм осуществления финансовой реструктуризации на примере ОАО пищевой промышленности разных регионов Украины, показано положительные и отрицательные стороны данного процесса. Определено, что отдельные элементы реструктуризации были осуществлены, но они не имели своего логического завершения из-за несовершенства законодательно-правового поля данного процесса.

Ключевые слова: организационно-экономический механизм, финансовая реструктуризация, коэффициент финансовой стабильности, предприятия пищевой промышленности.

Abstract

article researched mechanism for the implementation of financial restructuring – turizacii as an example of food industry professionals from Ukraine, shows the advantages and disadvantages of this process. Determined that the individual elements of the restructuring was carried out, but they did not have a logical conclusion due to imperfect legislative and legal framework of the process.

Keywords: organizational-economic mechanism, financial restructuring, financial stability, food processing.

Список використаних джерел:

1. Звітність відкритих акціонерних товариств [електроний ресурс] / Держ. Ком. Статистики України. - К.:СД - вид-во " Інфодиск ", 2006. - 1 -електрон, опт. диск (СД - ROM): кольор.; 12см. - режим доступу до бази.: [www. smida. gov. ua](http://www.smida.gov.ua).
2. Апатов А. А. Управление реструктуризацией предприятий / Апа-тов А. А. - М.: Высшая школа приватизации и предпринимательства, 2005. -258 с.
3. Фінансові механізми активізації підприємництва в Україні. (36. наук, праць). -Львів: ІРД НАН України, 2002. - Вип. 2 (XXXIII), час. 2. - С 37-47.

УДК 338.4:677:675.83

Лагодієнко Н.В.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ВОВНИ В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Виробництво і переробка вовни має важливе соціально-економічне значення для України. Вовняне волокно є основним видом тваринної сировини для текстильної промисловості і широко застосовується в іншій галузях промисловості. Воно використовується для виготовлення різноманітних тканин, трикотажу, ковдр, нетканих матеріалів, ниток та ін. Дослідження світового ринку, які регулярно проводяться ІВТО, свідчать, що у світовому споживанні текстильних виробів пропозиція товарів з використанням хімічних волокон та ниток перебільшує споживчий попит на 15-20 %, що веде до зменшення цін на хімічні волокна. Виробництво вовняних виробів, навпаки, не задовольняє споживчий попит на 5-10 %, що веде до збільшення цін на вовняні волокна на 20-30 %. Виробництво бавовняних тканин знаходиться на рівні попиту і ціни на бавовняне волокно залишаються стабільними. Отже, існує незадоволений попит на вироби з вовни, що визначає перспективи росту обсягів виробництва та переробки вовни в усьому світі.

Стан вивчення проблеми. Конкретні напрямки формування стратегії розвитку аграрного виробництва та текстильної промисловості вивчали у своїх роботах І.С. Коропецький, М.Д. Магомедов, Г. Максимчук, Г. Мозер, В.Д. Омельченко, О.М. Оніщенко, Т. Остапенко, Є. Радченко, А.В. Рибін, Ю. Сайфулін, К.Д. Самойлик, Г.С. Сарібеков, М.П. Сахацький, О. Сокол, А.Ф. Скороченко, М. Сурков, І.Н. Топіха, І.І. Червен, Ю. Черній та інші. Разом з тим недостатньо дослідженими й обґрунтованими залишаються питання розвитку підприємств з виробництва і переробки вовни в сучасних